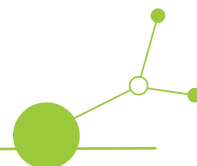

Jó példák háromféle város- zöldítési kihívás kezeléséhez

helyi önkormányzatok számára

02. 2026

készült a GreenScape CE - Climate-proof
landscape through renaturing urban areas in
Central Europe - projekt keretében

Tartalomjegyzék

Bevezető	2
A. A lakosság bevonása a település-zöldítési feladatokba	2
Szemléletformáló kampány Budapesten	2
Ne nyírd füvet májusban - kampány Milwaukeeban (USA)	3
Fogadj örökbe egy zöldfelületet programok	4
Lakosság ösztönzése a privát kertek diverzifikálására	4
Torontói önkéntes fenntartói közösség	6
Természetes élőhely baráti közösség Angliában	7
B. Véderdő kialakítása	7
Közösségi erdősítés Kecskeméten	8
Véderdő telepítése Debrecenben	8
Milano nagyváros régió - ForestaMi program	9
Bécs - városi erdőgazdálkodás a “kapuk előtt” (Wienerwald térsége)	9
Freiburg im Breisgau (Németország) - nagy kiterjedésű önkormányzati erdő, saját erdészeti hivatal	10
C. Természetközeli élőhelyek és a városi igények összehangolása	10
Szigetszentmiklós, Úszóláp tanösvény	11
Berlin - Natur-Park Südgelände	11
Helsinki Outhouse - jól design-olt off-grid vizesblokkok	11
Természetközeli terület kezelés Angliában (Harpenden)	12

Bevezető

A GreenScape CE projekt keretében nemcsak akciótervek készültek a természetalapú megoldások elterjesztésére a mintaterületek számára (Magyarországon Szegednek), hanem a városonként meghatározott intézkedések közül héttel további munka zajlott annak érdekében, hogy mielőbb a megvalósítás útjára léphessenek. Szeged MJ Város Önkormányzatát az Energiaklub Szakpolitikai Intézet támogatta a projektben, és azon belül is ebben a folyamatban. Az Önkormányzat kérésére került összeállításra ez a jó példa gyűjtemény, ami a “Szeged Városzöldítési Akcióterve” három kiválasztott intézkedéséhez gyűjtött jó példákat annak érdekében, hogy azok minél jobb minőségben és eredményességgel valósulhassanak meg.

A gyűjtemény érdekes lehet mindazok számára, akik hasonló témákban szeretnének településükön előre haladni.

A. A lakosság bevonása a település-zöldítési feladatokba

A legtöbb önkormányzat korlátos forrásokkal rendelkezik a helyi zöldinfrastruktúra fejlesztésére és fenntartására, ennek ellensúlyozására ésszerű megpróbálni bevonni a feladatba más szereplőket, akár anyagi támogatás, akár fizikai segítség formájában, de akár a szükséges erőfeszítések kiterjesztésére a magánterületekre is. Ez utóbbi fontos lehetőség abban az értelemben, hogy a települések zöld infrastruktúrájának nem elhanyagolható része nem az önkormányzat fenntartásában áll, tehát nincs közvetlen hatása ezekre. Ugyanakkor a teljes zöld vagyon megfelelő állapota az egész közösség, a település élhetőségének és több tekintetben az éghajlatváltozás egyes hatásaival kapcsolatos rugalmas ellenállóképességének (rezilienciájának) záloga, tehát nem elhanyagolható érdek a magánterületek megfelelő zöld infrastruktúrájának, változatosságának fejlesztése. Ezt legegyszerűbben - de kisebb hatékonysággal - szemléletformálással, információk megosztásával támogathatja egy helyi önkormányzat. Ennél hatékonyabb, de erőforrás-igényesebb is, mikor szakmai segítséggel és szaporító anyaggal is ellátják a helyi lakosokat.

Szemléletformáló kampány Budapesten

Az Energiaklub Szakpolitikai Intézet a városlakóknak szóló „[Hogyan tedd zöldebbé és hűsebbé az otthonod?](#)” című egyszerű online útmutatóhoz kapcsolódóan 2025-ben kampányt valósított meg Budapestre fókuszálva a Fővárosi Környezetvédelmi Alap támogatásával. A projekt fő célja az volt, hogy széleskörű bevonást elérve bemutassák a különböző szereplők lehetőségeit és feladatait a kedvezőbb mikroklimájú, több és egészségesebb zöldfelülettel rendelkező Budapest megteremtése érdekében.

Három fő elem köré rendeződött a kampány:

1. újságcikkek létrehozása és megosztása: az alkalmazkodó kertművelés népszerűsítésének témáit feldolgozó sorozat¹ szabadon megosztható, átvehető helyi újságok számára is.
2. személyes események megszervezése olyan szereplők számára, akik a célok és a lakosság elérésében kulcsszereplők, pl.: kerületi önkormányzatok, óvodapedagógusok, helyi zöld civil szervezetek. Az események keretében a célok bemutatása és az együttműködési lehetőségek feltárása volt a fókuszban. Ennek eredménye volt például a fővárosi óvodáknak szervezett [kertprogram](#).
3. konkrét akciók megvalósításának elősegítése, aminek keretében egy belvárosi társasház kiemelt ágyásokban kapott egy kis zöld felületet, illetve a WWF önkéntes fiataljai által szervezett „[Élet a betondzsungelben](#)” fotópályázat és szemléletformáló esemény megvalósítását támogatták.

Ne nyírd fűvet májusban - kampány Milwaukeeban (USA)

Nagyon célzottan, egy egyszerű üzenettel is lehet - és érdemes - lakossági kampányt folytatni. Milwaukeeban egyszerű, könnyen csatlakozható üzenettel rövid távú, erőfeszítést nem igénylő (sőt, munkát spóroló) kampánnyal tesznek a városi biodiverzitásért: a város külön oldalt tart fenn a jól hangzó „No-Mow-May” kampánynak, és egyetlen, könnyen megjegyezhető viselkedést kér: „májusban ne nyírd fűvet”, mert „ezzel beporzó-élőhelyet adsz”. A program működése:

- A No Mow May résztvevőit május hónapban nem büntetik meg a magas fűre vagy gyomokra vonatkozó előírások megsértése miatt.
- A programban részt vevő ingatlanoknak június 3., keddig kötelesek megszüntetni minden, magas fűvel vagy gyommal kapcsolatos szabálysértést.
- Azoknál az ingatlanoknál, ahol június 3. után is fennáll a szabálysértés, az önkormányzat külső kivitelezőt küld ki, és a költségeket az ingatlan tulajdonosára terheli.
- Felhívják a figyelmet arra, hogy a májusban nem nyírt gyepek nagyon magasra nőhetnek (kb. 30-45 cm). A legtöbb háztartási, tolós fűnyíró nehezen boldogul ekkora fűvel, ezért júniusban az első nyírás több időt és odafigyelést igényelhet.
- A részvétel feltétele, hogy az érintettek a programba előzetesen regisztráljanak, még azelőtt, hogy az adott ingatlanra panasz érkezne.

Bővebb információ (angolul): <https://city.milwaukee.gov/dpw/operations/forestry/No-Mow-May>

¹ Utolsó cikk: <https://energiaklub.hu/cikk/kerteszkedj-a-koz-javara> A sorozat további elemei a cikk alatt vannak felsorolva.

Fogadj örökbe egy zöldfelületet programok

Az örökbefogadás keretében kijelölt zöldfelület gondozását, karban tartását vállalja egy helyi vállalat, lakóközösség vagy akár magánember. Általában kis táblákkal jelzik, hogy az adott felületet/fát ki fogadta örökbe.

Előnyei:

- az "örökbefogadás" narratíva **tartós elköteleződést** (legalább egy év) takar
- ösztönzi a közösségépítést, utcaközösségek létrejöttét és fennmaradását is

Hazai példák:

Kecskemét: a helyi vállalkozókat vonja be ily módon (<https://www.prestep.hu/fogadjorokbe>)

Budapesten több kerületben is:

- Budapest II. kerület - „Fogadj örökbe egy közterületet!”²
- Budapest III. kerület - Óbuda-Békásmegyér: civilek számára pályázat, forrást biztosítanak
- Budapest VIII. kerület - Józsefváros: magánszemélyek és szervezetek is pályázhatnak, egy évre max. 300.000 Ft-ot adnak³

Hamiltonban (CA) van egy kezdőcsomag a belépők számára (útmutatók, formanyomtatványok, kézikönyv): ez leveszi a szervezési terhet a városról, mégis standardizál. Itt az örökbefogadók kötelezettségei: évente legalább négy alkalommal kell

- szemétszedési akciókat szervezni,
- faforgácsot vagy mulcsot kijuttatni a fák köré,
- a graffitiket eltávolítani vagy bejelenteni,
- a cserjés ágyások gyomlálását elvégezni.

Bővebb információ (angolul): <https://www.hamilton.ca/home-neighbourhood/environmental-stewardship/community-environmental-initiatives/adopt-park>

[Hasonló program](#) fut még San Joséban (USA).

Lakosság ösztönzése a privát kertek diverzifikálására

A magánkertek növényállományának diverzitására, vagy más célokkal a megváltoztatásukra, fejlesztésükre leggyakrabban „növényosztásos” megoldásokat alkalmaznak. Magyarországon is számos önkormányzatnál működik ilyesmi, de ritka, hogy nagyon célzottan a biodiverzitás növelése vagy az éghajlatváltozás miatt szükségessé faj/fajta-váltás legyen a konkrét cél. Ezek közül kiemelhető a 2025-ben „piacra dobott”

² <https://masodikkerulet.hu/archiv/fogadj-orokbe-egy-kozteruletet-2025>

³ <https://jozsefvaros.hu/otthon/hirdetotabla/hirek/2024/03/fogadj-orokbe-egy-kozteruletet-jozsefvarosban-2024/>

Budapest magkeverék⁴ és Szegeden a ReGreenX projekt⁵ keretében zajló törekvések a „klímaálló” növényfajták helyi elterjesztésére.

Nemzetközi példák:

Brisbane (Ausztrália) - Free Native Plants program

Kitartó, minden évben ismételhető program, a kommunikációt a város beépíti a normál ügyfélszolgálati útvonalakba. Voucher rendszerben működik:

- a város ingyen őshonos növényeket ad,
- a lakosok a jogosultság igazolásával bélyegzett vouchert kapnak, amit beváltanak részt vevő faiskoláknál;
- pl. iskoláknak is adnak keretet (önkormányzati területen működő szervezeteknek), kitérnek társasházak és cégek eseteire,
- többféle növényfajból lehet választani (pl. kúszó- és talajtakaró növények, kisebb/nagyobb cserjék, fa stb.),
- van oktatóvideó az ültetéshez.

Bővebb információ (angolul): <https://www.brisbane.qld.gov.au/environment-and-water/plants--trees-and-gardening/free-native-plants-program>

City of Joondalup (Ausztrália) - Native Plant Giveaway

A korábbi hasonló programokban NEM résztvevőket előnyben részesítve a város 2025-ben 8000 növényt osztott ki két közösségi esemény keretében.

A résztvevők az alábbiakat kapták:

- Öt darab ingyenes őshonos növénytálcát, két különböző növénycsomag közül választhatva.
- Egy opcionális élőhelyfát jelentő facsemetét, amelyek 80%-a olyan faj, amely táplálékforrást biztosít egy bizonyos helyi védett madár számára.
- Tájékoztató anyagokat arról, hogyan lehet víztakarékos, vadvilágbarát, őshonos növényekből álló kertet kialakítani.
- Meghívást egy ingyenes, víztakarékos őshonos kertészeti workshopra, ahol a résztvevők többet tanulhattak kertjeik elindításáról, és legfeljebb három további őshonos palántát is kaptak.
- Folyamatos szakmai támogatást és tanácsadást egy környezetvédelmi projektfelelőstől.

Bővebb információ (angolul): <https://www.joondalup.wa.gov.au/city-and-council/latest-news-updates/wrapping-up-the-city%E2%80%99s-native-plant-giveaway-2025>

⁴ <https://budapest.hu/hirek/2025/09/29/bemutakozott-a-budapest-magkeverek>

⁵ <https://regreenx.szeged.hu/>

Durango (USA) - gyep helyett diverzitást!

Négyzetláb alapú pénzügyi támogatást ad az önkormányzat az utak menti öntözött füves területek beporzó-barát felületekké átalakításáért.

A program céljai:

- Helyi vállalkozások és szervezetek ösztönzése arra, hogy a szükségtelen gyepfelületeket őshonos és természetesebb növényesítéssel váltsák ki, ezzel vizet takarítsanak meg és csökkentsék a fenntartási igényt.
- Segíteni, hogy a meglévő ingatlanok összhangba kerüljenek Durango város tervezési irányelveivel, valamint az állami jogszabályokkal a közterületi sávok zöldfelületi kialakítására vonatkozóan.
- Állami szintű adatgyűjtés támogatása a gyepkiváltási programok hatásainak nyomon követéséhez és jobb megértéséhez.

Hogyan működik a program?

1. A projekt megkezdése előtt online jelentkezési űrlapon kell támogatási jóváhagyást kérni.
2. Durango városa elbírálja a kérelmet, és visszajelzést ad a jogosultságról.
3. A jóváhagyás után megkezdhető a kertépítési munka, de kötelező partner kert/tájépítész céget igénybe venni. Ezek a cégek szerződésben állnak a várossal, és betartják a program feltételeit.
4. A kertépítő közvetlenül a számlában érvényesíti a támogatást, vagyis a visszatérítés azonnal levonásra kerül a projekt költségéből.

Támogatási összegek

- 3,00 USD / négyzetláb, ha a gyepet beporzókat támogató, alacsony vízigényű növényzettel váltják ki, jóváhagyott növénytelepítési terv alapján.
- 2,50 USD / négyzetláb, ha a gyep helyére alacsony vízigényű fák, cserjék, őshonos vagy vadvirág-vetőmag keverék vagy hasonló megoldás kerül.
- 2,00 USD / négyzetláb, ha a gyepet jóváhagyott, alacsony vízigényű gyepfajtára cserélik.

Bővebb információ (angolul): <https://www.durangoco.gov/1773/Turf-Grass-Replacement-Program>

Torontói önkéntes fenntartói közösség

A Közösségi Gondnoksági Program önkénteseket von be a város (re)naturalizált területeinek folyamatos fenntartási és monitoring feladataiba. A résztvevők egy olyan csapatban dolgoznak, amelyet egy tapasztalt önkéntes (csapatvezető) irányít. Minden csapat májustól szeptemberig hetente 2 órát tölt a saját területén, emellett pedig különféle speciális eseményeken és workshopokon is részt vehetnek.

A gondnoksági tevékenységek közé tartozik az inváziós, nem őshonos növényfajok eltávolítása, az őshonos növényzet ültetése és fenntartása, a mulcsozás, a szemétgyűjtés,

az élőhelyet biztosító rőzsekötegek kialakítása, valamint az adott terület állapotának megfigyelése.

A monitoring feladatok kiterjedhetnek a víz kémiai jellemzőire, a madárvilágra, a növényzetre és a vízi gerinctelen élőlényekre is.

Minden szükséges képzést biztosítanak, és bármilyen tapasztalati szinttel rendelkező jelentkezőket szívesen fogadnak. Önkénteseik segítségét parkfejlesztési munkákhoz is használják.

Bővebb információ (angolul): <https://www.toronto.ca/home/311-toronto-at-your-service/find-service-information/article/?kb=kA06g000001cwHECAY>

Egy másik, hasonló kanadai példa: <https://metrovancover.org/services/regional-parks/volunteer-opportunities>

Természetes élőhely baráti közösség Angliában

A Warnham Nature Reserve bár minősített természetvédelmi terület, a kezelője a járási tanács, és jól felépített rendszerben fogadják az önkénteseket és adományokat a fenntartási munkák támogatására. Létrehoztak egy külön jótékony szervezetet: Friends of Warnham Local Nature Reserve néven, aminek célja a terület megőrzése, védelme és javítása (direkt nem „fejlesztése”). A járási tanáccsal együttműködve az alábbi tevékenységeket végzik:

- A rezervátum népszerűsítése kiállításokon és kitelepüléseken (roadshow-kon)
- A látogatók fogadása, tájékoztatása, valamint a belépési díjak beszedése
- A Herons Rest kávézó üzemeltetése, italok és könnyű frissítők árusítása
- Forrásgyűjtés konkrét projektek megvalósításához (pl. rovarhotel, különböző madár-megfigyelő helyek kialakítása)
- Nyilvános és tagsági programok szervezése és lebonyolítása a rezervátumban
- Helyi ifjúsági szervezetek csoportjainak rendszeres esti fogadása
- Részvétel a vadvilág felméréseiben és megfigyeléseiben

Bővebb információ (angolul): <https://warnhamnaturereservefriends.org.uk/about-the-friends-2/>

B. Véderdő kialakítása

Fontos szem előtt tartani, hogy a véderdő nem egy rekreációs erdő: ha fő cél a porvédelem (például mivel magas a háttér porszenyezettség a mezőgazdasági tevékenységek miatt, mint Szeged esetében vagy egy közeli nagy forgalmú út szennyezésének lakossági hatásait

kívánjuk enyhíteni), többsoros és többszintű állomány kell, amiből is a sűrű, alacsony rész talán a legfontosabb.

Cél lehet e mellett vagy helyett a mikroklíma javítása (alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz) is.

A témában történeti érdekesség, hogy Amerikában az 1930-as években, az aszályokra válaszként kezdtek átfogó erdősítési programba⁶, aminek keretében 30-50 m széles sávokban, 3 szintű növényállományt telepítettek. A szövetségi államokkal együttműködésbe lépő gazdák vállalták, hogy biztosítják a földterületet és a kerítéshez szükséges anyagokat, előkészítik a telepítési helyszínt, valamint 1937-től gondozzák a fákat és védik azokat a rágcsálóktól. A projekt 1942. évi lezárásáig 145 millió fát ültettek el egy 160 km széles sávban Kanadától a Brazos folyóig.

Jó tudni: egy alapos [kutatás](#) szerint a keskeny, két soros, és az úttól viszonylag távol lévő (kb. 60 m) erdősáv nem bizonyult hatékonynak a PM₁₀ jellegű finom útpor szűréséhez. (Mao, Y.; Wilson, J.D.; Kort, J. (2013): *Effects of a shelterbelt on road dust dispersion* (Atmospheric Environment 79, 590-598).)

Közösségi erdősítés Kecskeméten

„A Kecskeméti Erdőpark a Zöld Küldetés Egyesület kezdeményezésére létesült az MVM Next és a Mastercard együttműködésével.

Tájépítész, permakultúra tervező és erdész szakemberek bevonásával tervezték meg az 5 hektáros Erdőparkot, meghatározva az egyes növényi társulásokat és zónákat (erdőkert, homoki tölgyes, homoki borókás, gyepfelület, mediterrán, tölgy-kőris ligeterdő, ártér, mocsárvilág, vizes élőhely, gyümölcsliget). Összesen 3,5 hektár erdőterület, 1,2 hektár gyepterület, 2 ezer m² ártéri erdőtársulás, 1400 m² mocsárvilág és 350 m² vízfelület szerepelt a terveken. 35 ezer facsemetét ültettek el sajátos erdészeti koncepció alapján, legnagyobb számban kocsányos tölgyet, valamint különböző kőriseket, juharfákat, nyírfákat, nyárfákat, fűzfákat, borókát, vadalmát. Sokféle cserjével is terveztek, többek között galagonyával, fagyallal, sommal és kökénnyel, összesen közel 8000 tő került végül a földbe.”⁷

Véderdő telepítése Debrecenben

A Hungairy projekt keretében először megvalósíthatósági tanulmány keretében azonosították a potenciális területeket, amelyek alkalmasak a porszűrő funkciót ellátó fásításra. A kijelölt szektor térinformatikai elemzése során figyelembe vették a védett,

⁶ <https://www.okhistory.org/publications/enc/entry?entry=SH022&>

⁷ forrás: Fót Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv, 2025, Spatialist Kft.; <https://www.facebook.com/erdoparkkecskemet/>

valamint a lakott területek, illetve a már fákkal/erdővel borított sávok elhelyezkedését, a célterületen éppen zajló és tervezett beruházások várható helyigényét, valamint Debrecen város tulajdonviszonyait. Emellett megnézték a közművek elhelyezkedését, illetve a lehetséges területek alakját, méretét, továbbá a szélirányok és szélsébség statisztikai elemzését is. 40 potenciális területből négyet választottak ki, 275 kertészeti minősítésű és 20.000 erdészeti facsemetét ültettek el.⁸

Tanulságos és hasznos lehet a vonatkozó szerződést, ami a közbeszerzési dokumentáció része volt, és itt érhető el:

<https://kereso-core.kozbeszerzes.hu/megtekintes/kozbeszerzes/137913/>

Milano nagyváros régió - ForestaMi program

Metropolisz-léptékű város- és városkörnyéki fásítási program van megvalósítás alatt, 3 millió fa elültetése a cél 2030-ig. 2019-2024 közt több mint 600.000 fáig sikerült eljutni.

Önkormányzati szerep: a Metropolitan City of Milan és a Municipality of Milan is a kezdeményezés intézményi szereplői/támogatói között van.

Mit érdemes ellesni? Skálázás “többszereplős” modellben: tudományos alap (kutatásból indult 2019-ben), közintézmények, helyi cégek és a közösség is be van vonva a megvalósításba: adományokkal és közösségi faültetésekben való részvétellel segítik a célok elérését.

2025-ben a célok eléréséért dolgozó helyi alapítvány átalakult és már nemcsak a Milano régióban aktív, hanem országos szinten.

Bővebb információ (angolul): <https://forestami.org/en/chi-siamo/il-progetto/>

Bécs - városi erdőgazdálkodás a “kapuk előtt” (Wienerwald térsége)

A Bécsi-erdő (Wienerwald) óriási, 4400 ha-os, közvetlenül városhoz kapcsolódó erdőtömb több funkcióval: biodiverzitás, rekreáció, klímaadaptáció. “Véderdő” kialakítása nem csak fatelepítés: **folyamatos erdőkezelésre is szükség van és a céloknak megfelelő erdőszerkezet** kialakítására és fenntartására. Ez utóbbi a klímaalkalmazkodás tekintetében jelenti pl. a megfelelő fajösszetétel biztosítását, a vízfolyások gondos fenntartását stb.).

Bécsnek **saját erdészeti igazgatója/kezelője** van, amely a városi tulajdonú erdőterületeken dolgozik (kezelési munkákat végez, de feladata a klímaállóság javítása

⁸ források, bővebb információ: <https://hungairy.hu/projekteredmenyek>

<https://www.d2030.hu/életminoseg/tovabb-zoldul-debrecen-hamarosan-kezdodik-a-vederdok-telepítése/2022/09/13/>

is). Kiemelt figyelmet kap a kezelés során a klímaváltozás kihívásaihoz való alkalmazkodás és a „gyengéd” művelés (pl. lóvontatta gépekkel a nehéz traktorok helyett).

Bővebb információ (angolul): <https://www.pina.earth/en/blog/klimaschutz-direkt-vor-den-toren-wiens---unser-projekt-wienerwald>

Freiburg im Breisgau (Németország) - nagy kiterjedésű önkormányzati erdő, saját erdészeti hivatal

A város több mint 5 000 hektár erdő tulajdonosa, és a város maga kezeli a területek nagy részét; régi hagyományú városi erdészet.

Erős “municipal ownership + management” minta: ha az önkormányzat tulajdonos/kezelő, könnyebb védelmi célokat (talaj, levegő, víz, rekreáció) hosszú távon érvényesíteni.

Bővebb információ (angolul): <https://greencity.freiburg.de/pb/%2CLen/1593083.html>

C.Természetközeli élőhelyek és a városi igények összehangolása

Szegeden a “Boszorkánysétány” nevű területtel kapcsolatban kezdődött el a gondolkodás a 2024 év elején megrendezett helyi közösségi gyűlésen: a projekt keretében létrejönne a Tisza városi szakaszának jobb partján is egy olyan egybefüggő zöldfelület, amely minőségi rekreációs szolgáltatásokat kínál a lakóknak, miközben ötvözi a barnamezős rehabilitációt a folyóval való kapcsolat előbbé tételével. A helyszín a Tisza szegedi szakaszának jobb partja, az árvízi emlékműtől a Boszorkánysziget csúcsáig.

Ez az akció a “Szeged Városgazdálkodási Akcióterve” bemutató eseményén nem nyert osztatlan sikert, volt, aki attól tartott, hogy a terület a fejlesztéssel elveszítené jelenlegi, természetközeli jellegét.

A következő példák esetében közös, hogy a cél a hely természetközeli jellegének megőrzése úgy, hogy a látogatók méltányos igényei is ki legyenek szolgálva.

A példák alapján a jól bevált elemek:

- Zónázás + terelés: “magterület” kevés beavatkozással, és egy kijelölt fő útvonal (palló/ösvény) + néhány pihenő/megfigyelő pont létesítése.
- Minimál-infrastruktúra: ahol kell, palló/korlát, hogy ne a legérzékenyebb részt tapossák szét a látogatók. Lehetőleg természetes anyagokból (bár van, ahol az újrahasznosított műanyagot preferálják).
- Kezelési terv: nem “építünk valamit és kész”, hanem szabályozott fenntartás és adaptív kezelés szükséges.

- A “nyugodt, de jól használható” élményhez sokszor elég a rendezett belépési pont, a jó útvonal-logika és a világos kommunikáció.

Szigetszentmiklós, Úszóláp tanösvény

A természetesen kialakult, mára értékessé vált élőhely a látogatók számára egyszerű ösvényen bejárható. Természetes anyagokból készült kiegészítőkkal (szemetes, padok, átjárók, tájékoztató táblák) segítik a terület kulturált felfedezését, míg a sétány elején játszótér és konténeres-vizesblokk áll rendelkezésre.

Bővebb információ: <https://szigetszentmiklos.hu/latnivalok/tanosveny>

Berlin - Natur-Park Suedgelände

Egy volt vasúti rendezőpályaudvart a természet visszafoglalt; a park lényege, hogy a spontán élőhelyeket megőrizték, és útvonalakat alakítottak ki pihenőpontokkal, miközben egyes részek védettek és nem bejárhatók. A park része egy akadálymentes, szabadban található „természet-kiállítás” is.

A parkot Grün Berlin (berlini városi/önkormányzati háttérintézmény) üzemelteti. Bővebb információ angolul: <https://www.berlin.de/en/parks-and-gardens/5062586-4407152-nature-park-suedgelaende.en.html>

<https://gruen-berlin.de/en/projects/parks/natur-park-suedgelaende/about-the-park>

Helsinki Outhouse - jól design-olt off-grid vizesblokkok

A Helsinki Outhouse egy off-grid, komposztáló száraz toalett, közművek nélkül, ami a természetközeli helyek kulturált kiszolgálását természetes módon, jelentősen alacsonyabb költségekkel és vonalas infrastruktúrák kiépítése nélkül teszi lehetővé. Jó példa arra, hogy városi brandelt, kulturált, karbantartható komposzt-toalett megoldás is működik, kisebb-nagyobb változatokban is. A „termést” a helyszínen előkomposztálják, majd ürítéskor a helyi komposztáló-telepre viszik, végül természetes tápanyag-utánpótlásként végzi a városi parkokban.

A megoldás részletes bemutatása (angolul): https://pikkuvihrea.fi/en/first-helsinki-outhouse-is-open/?srsltid=AfmBOooe869XmyY2O2YVY33oPG9_MRc_6gmPQKAENaZy4n8jgpYPd62V&

Komposzt-toalették más nagyvárosokban is működnek, pl. Bécsben és [Philadelphia](#)-ban.

Természetközeli terület kezelés Angliában (Harpenden)

Érdeemes átnézni a Batford Springs Local Nature Reserve kezelési tervét, ami tartalmazza egyúttal a célokat, a döntési mechanizmust és az önkénteseken alapuló fenntartási munkák mikéntjét is. Áttekintés a kezelési terv tartalmáról:

- **Alapadatok** helyszín, státusz (Local Nature Reserve), területnagyság (**8,5 ha**), tulajdonos és helyi hatóság (Harpenden Town Council)
- **Bevezetés:** a terület rövid bemutatása (lineáris zöldfolyosó ~1 km hosszan), a terv átfogó célja: a rezervátum „jól működjön” természetvédelmi és közösségi használati szempontból is. biztonságos használat; élőhely-érték és biodiverzitás növelése; kapcsolódás a szomszédos zöldterületekhez (ökológiai háló); szemléletformálás és kommunikáció (web, közösségi média, újság); „közel a természethez” élmény; önkéntesség növelése.
- **Irányítás / felelőségek (governance):**
 - napi működtetés: HTC Green Space Development Officers
 - stratégiai döntések: a Town Council **Community Services Committee** (évente többször ülésező bizottság).
- **Kulcstémák**
 - biztonságos, hozzáférhető, barátságos zöldterület
 - biodiverzitás növelése + történeti értékek megőrzése
 - kommunikáció és lakossági bevonás a kezelésbe.
- **Önkéntesek szerepe:** természetvédelmi munka és ökológiai megfigyelések; együttműködés Memorandum of Understanding keretben; rendszeres havi munkanapok és felmérések (pl. lepkék, folyó/élőhely-nyilvántartás).
- **Területleírás és használat**
- **Közösségi programok, oktatás, rendezvények:** természetismereti események (pl. river dipping, bat walks), iskolai alkalmak, önkéntes napok; safeguarding elvek és folyamatok.
- **Látogató-kommunikáció és promóció:** weboldal(ak), közösségi média, helyi kiadvány, plakátok, információs táblák.
- **3 éves cselekvési terv (Appendix A):** intézkedések ütemezése (napi/heti/havi/negyedéves/éves), felelősök (HTC munkatársak / önkéntesek / vállalkozók), erőforrás- és költségjelölések; ide tartozik többek között az árvízkezelési terv végrehajtása és - a tervben szereplő példa alapján - vízipocok visszatelepítésének célja is (céldátummal).
- **Élőhely-kezelési térkép és összegző tábla (Appendix B):** a rezervátum részeinek élőhely-fókuszú kezelése (térképes és táblázatos összefoglaló).
- **Árvízkezelési terv (Appendix C):** a gyakoribbá váló elöntések kezelése; riasztási rendszerekhez (Environment Agency Flood Alerts) kapcsolódó működés; szükség esetén területrészek lezárása, kommunikációs csatornák kijelölése.
- **Önkéntes szervezet működése (Appendix D):** célok, tagság, működési elvek (pl. esélyegyenlőség), a csoport szerepe a természetvédelmi munkában és a közösségi kapcsolódásban.

A kezelési terv angol nyelven elérhető:

<https://www.harpenden.gov.uk/source/green%20spaces/Batford%20Springs/BSLNR%20Management%20Plan%202024-2027.pdf>